

ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

УДК 343.976

doi: <https://doi.org/10.33270/01191112.41>

Никифорчук Д. Й. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри оперативної розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ, м. Київ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9041-6197>

Транзит наркотиків територією України як передумова поширення наркобізнесу в Європі

Мета статті – проаналізувати аспекти контрабанди наркотиків територією України як передумову поширення наркобізнесу в Європі та заходи протидії цьому явищу. Для реалізації поставленої мети в статті виконано такі **завдання**: схарактеризовано стан наркотизації населення в Україні; визначено, якими наркотиками насичується ринок збуту в Україні через міжнародні канали; з'ясовано особливості взаємодії органів Національної поліції та Служби безпеки України щодо протидії контрабанді наркотиків; надано кримінально-правову характеристику злочину, передбаченого ст. 305 Кримінального кодексу України, – контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів; розглянуто динаміку викриття організованих наркоугруповань в Україні за 2018 рік; сформульовано визначення поняття «наркобізнес», виокремлено його елементи; окреслено умови, що є сприятливими для контрабанди наркотиків через Україну; проаналізовано стан наркотизації населення Польщі як потужного виробника психотропних наркотиків у світі, з якою Україна має тісні відносини, спільний кордон і куди українці масово виїжджають на заробітки; запропоновано шляхи оптимізації діяльності правоохоронних органів у цьому напрямі. Перелічено види важких наркотиків, якими насичується ринок збуту цих засобів унаслідок контрабанди наркотиків міжнародними каналами. Відображено статистичні дані, що засвідчують наявність проблеми наркотизації в Україні, приклади практичної діяльності правоохоронних органів, вилучення в Україні значних партій контрабандних наркотиків. Увагу акцентовано на повноваженнях Департаменту протидії наркозлочинності Національної поліції України, взаємодії зі Службою безпеки України в цьому напрямі. Здійснено кримінально-правову характеристику злочину, передбаченого ст. 305 Кримінального кодексу України. Проаналізовано динаміку протидії злочинним угрупованням, що вчиняють злочини, пов'язані з наркотиками, за 2018 рік. Сформульовано визначення наркобізнесу та його елементів. Окреслено основні шляхи транспортування наркотичних засобів через Україну до Європи. Висвітлено способи та засоби транспортування наркотиків через державний кордон. Увагу акцентовано на рівні наркотизації населення в такій країні, як Польща, оскільки вона є одним з основних виробників психотропних речовин у світі й межує з Україною. Розглянуто характерні риси, притаманні організованому злочинному угрупованню, що вчиняють злочини, пов'язані з міжнародним наркобізнесом. **Методологічну основу** статті становить діалектичний підхід до аналізу ситуації в Україні та поза її межами. У роботі використано методи формальної логіки: аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування, а також статистичний і системно-структурний методи і метод прогнозування. **Наукова новизна** статті полягає в тому, що вперше в Україні досліджено контрабанду наркотиків через її кордони як передумову поширення наркобізнесу в Європі. Сформульовано теоретичні положення та практичні рекомендації для правоохоронних органів з протидії наркобізнесу, зокрема контрабанді наркотиків через територію України. **У висновках** констатовано, що для підвищення ефективності протидії наркобізнесу та контрабанді необхідною постійно враховувати зміни в законодавстві та володіти оперативною інформацією щодо злочинного середовища. Запропоновано шляхи оптимізації діяльності правоохоронних органів у цьому напрямі.

Ключові слова: контрабанда; наркотичні засоби; наркобізнес; перевезення; кур'єр; Національна поліція України; Служба безпеки України; організована злочинна група; статистика; міграція.

Вступ

Останніми роками в нашій державі виявлено тенденцію до збільшення кількості вилучених наркотиків, що надходять транзитом через Україну до країн Європи великими партіями. Це засвідчує зміцнення позицій наркобізнесу в Європі, посилення уваги наркоділків до України. Унаслідок цього рівень протидії наркотизації населення знижується, тому ситуація потребує наукового аналізу й обґрунтування.

Окреслену проблематику досліджували Д. М. Афонін, С. А. Гадайбоєв, Ю. А. Кричун, О. С. Кулінський, О. О. Лобер, С. М. Ляхін, А. Б. Момотенко, Д. І. Осипов, С. О. Сорока, В. А. Щербань та ін.

Мета і завдання дослідження

Мета статті – проаналізувати аспекти контрабанди наркотиків територією України як передумову поширення наркобізнесу в Європі та заходи протидії цьому явищу. Для реалізації поставленої мети в статті виконано такі завдання: схарактеризовано стан наркотизації населення в Україні; визначено, якими наркотиками насичується ринок збуту в Україні через міжнародні канали; з'ясовано особливості взаємодії органів Національної поліції та Служби безпеки України щодо протидії контрабанді наркотиків; надано кримінально-правову характеристику злочину, передбаченого ст. 305 Кримінального кодексу України, – контрабанди наркотичних засобів,

психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів; розглянуто динаміку викриття організованих наркоугруповань в Україні за 2018 рік; сформульовано визначення поняття «наркобізнес», виокремлено його елементи; окреслено умови, що є сприятливими для контрабанди наркотиків через Україну; проаналізовано стан наркотизації населення Польщі як потужного виробника психотропних речовин у світі, з якою Україна має тісні відносини, спільний кордон і куди українці масово виїжджають на заробітки; запропоновано шляхи оптимізації діяльності правоохоронних органів у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів є одним з основних джерел наповнення ринку наркотиками. Європа стала пріоритетним ринком для виробників і постачальників наркотиків. Саме тому в Україні, яка розташована на перехресті міжнародних транзитних маршрутів, незаконний обіг наркотичних засобів на регіональному, національному й міжнародному рівнях досягнув загрозливих масштабів, а пов'язана з ним міжнародна злочинна діяльність становить загрозу для безпеки держав. Частина транзитних наркотиків залишається в Україні (Soroka, 2012, p. 5). В нашій державі наркотизація поширилася на всі регіони та верстви населення. Протягом останніх десяти років кількість осіб, які допускають немедичне вживання наркотиків, збільшилася на третину. Непоодинокими є випадки зараження споживачів ін'єкційних наркотиків ВІЛ-інфекцією (Zhyvytsia, & Kazeka, 2017, p. 36). Від передозувань і хвороб, пов'язаних із наркотиками, померло майже 22 тис. осіб. Із загальної кількості осіб, що перебувають на обліку, понад 70 % становлять люди віком до 29 років (Savchenko, & Striltsiv, 2014, p. 5). В Україні 2017 року 346 тис. осіб уживали ін'єкційні наркотики, а, з огляду на поширення нових форм наркотичних засобів, кількість осіб, що залежні від наркотиків, значно більша ("Statystychni dani", 2019). Нині реальну загрозу для нашої держави становить транзит опію, героїну, кокаїну, синтетичних наркотичних засобів, які переправляють через територію України. Тому доцільно розглянути деякі приклади діяльності правоохоронних органів України з протидії цим явищам.

Зокрема, 3 липня 2018 року органи Національної поліції затримали організовану злочинну групу наркоторговців в аеропорту «Бориспіль», вилучили близько 6 кг кокаїну, які перевозили з Туреччини до України (на суму близько 30 млн грн) ("Natsionalna politsiia", 2019).

14 лютого 2019 року правоохоронці вилучили 20 кг психотропної речовини. Під час спільної спецоперації працівники Департаменту протидії наркозлочинності Національної поліції, Служби безпеки України та Головного слідчого управління під процесуальним керівництвом Генеральної прокуратури України вилучили в іноземця пакунки з 20 кг психотропної речовини рослинного походження, які фігурант одержав від знайомого з однієї з країн Африки. Окрім психотропів, було вилучено декілька паспортів на різних громадян і штампи іноземних посольств з ознаками підробки. Також фігурант мав кліше для виготовлення фальшивих грошових іноземних банкнот ("Ministerstvo vnutrishnikh sprav", 2019).

21 березня 2019 року під час спільної операції Служби безпеки, Національної поліції та Державної прикордонної служби України було ліквідовано великий морський канал контрабанди наркотиків: у порту Одеси вилучено 257 кг кокаїну, який перевозили в контейнері з бананами з Екватору через Україну до країн Європи ("Ministerstvo vnutrishnikh sprav", 2019).

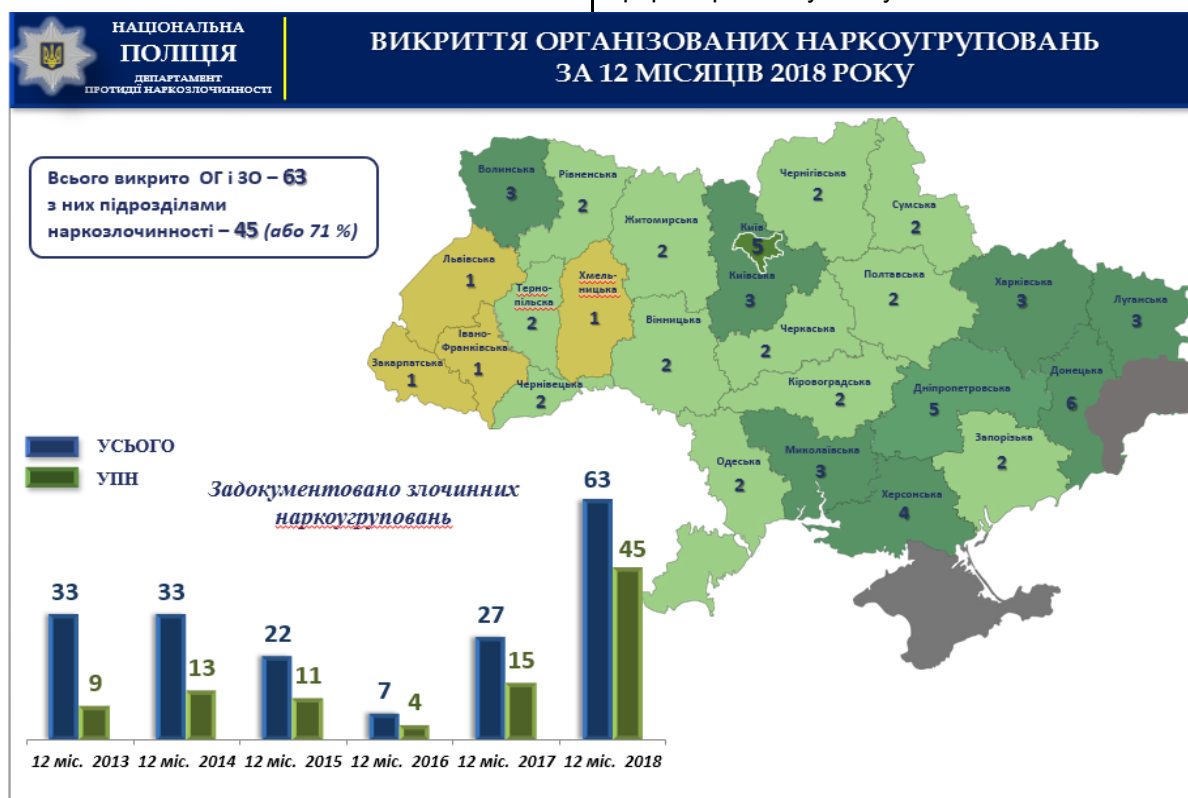
21 березня 2019 року було викрито та ліквідовано інший канал надходження кокаїну з Ізраїлю через Україну до країн Європи. Використовуючи авіаційний транспорт, наркокур'єри перевозили приховані в подвійних стінках власного багажу наркотики. Організаторами наркобізнесу були громадяни Ізраїлю та України. «Гонорар» кур'єрів становив від однієї до чотирьох тисяч доларів США за рейс. Для конспірації під час перевезення товару злочинці використовували різних наркокур'єрів: одні доставляли кокаїн з Панами в Україну, інші – з нашої країни до Ізраїлю ("Sluzhba bezpeky Ukrainy", 2019).

30 березня 2019 року співробітники Головного управління по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю Служби безпеки України й Управління служби безпеки України в Закарпатській області спільно з правоохоронними органами Румунії та Німеччини провели багатоетапну спецоперацію з викриття та ліквідації потужного міжнародного каналу контрабанди героїну до Європейського Союзу. Оперативники Служби безпеки України встановили, що один з активних учасників угруповання планує перемістити оптову партію героїну з облаштованих на прикордонній ділянці «транзитних баз» до Європи. Правоохоронці затримали наркокур'єра на Закарпатті напередодні його виїзду до ЄС. Під час санкціонованих обшуків за місцями тимчасового зберігання наркотиків правоохоронці вилучили понад 120 кг героїну. За цінами «чорного ринку» вартість виявленого «товару» становить майже 10 млн євро ("Sluzhba bezpeky Ukrainy", 2019).

Злочинці доволі часто діють необережно, нехтуючи правилами конспірації, тому значна сумарна вага наркотиків, які транспортують, за-

свідчує розгалуженість «контрабандних схем», а також те, що діяльність правоохоронних органів загалом не чинить істотного впливу на наркобізнес. Хоча контрабанда наркотиків належить до підслідності Служби безпеки України, однак у низці випадків виявляють і документують такі факти саме органи Національної поліції. В одному з розглянутих вище прикладів (вилучення кокаїну в аеропорту «Бориспіль» 3 липня 2018 року) злочини документували «в новому форматі» залучені працівники реформованого Департаменту протидії наркозлочинності спільно з детективами нещодавно створеного відділу боротьби з незаконним обігом наркотиків Головного слідчого управління ("Ministerstvo vnutrishnikh sprav", 2019). До основних повноважень цього Департаменту належать такі: проведення оперативно-розшукових заходів з виявлення й документування тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, насамперед учинених злочинними групами наркоділків, які мають міжрегіональні та міждержавні зв'язки, передусім – в організованих формах.

Кримінальне законодавство іноземних країн у сфері відповідальності за контрабанду наркотиків різняться, проте спільною ознакою є визнання цього злочину таким, що становить значну небезпеку для суспільства (Krychun, 2018, р. 188). Дії наркоділків кваліфікують переважно за відповідними частинами ст. 305, 307 КК України. З огляду на предмет дослідження, слід акцентувати увагу на ст. 305 КК України. Безпосереднім об'єктом злочину – контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів, тобто їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, – є суспільні відносини, які регулюють установлений з метою забезпечення охорони здоров'я населення порядок переміщення зазначених предметів і речовин через митний кордон України. Об'єктивна сторона злочину передбачає діяння, а саме активні дії – переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю. Суб'єкт злочину загальний. Суб'єктивна сторона характеризується виною у формі прямого умислу.

Здійснений аналіз стану протидії наркозлочинності за 12 місяців 2018 року виявив позитивну динаміку за одним з основних пріоритетних напрямів оперативно-службової діяльності Національної поліції України – викриття організованих наркоугруповань, зокрема з міжнародними зв'язками ("Ministerstvo vnutrishnikh sprav", 2019).

Кваліфікуючими ознаками (ч. 2 ст. 305) цього злочину є вчинення його повторно, за попередньою змовою групою осіб, а також те, що предметом цих дій були особливо небезпечні наркотичні засоби, психотропні речовини, їх аналоги чи прекурсори або сфальсифіковані наркотичні засоби у великих розмірах. Особливо кваліфіку-

ючими ознаками (ч. 3 ст. 305) є вчинення цього злочину організованою групою та в особливо великих розмірах.

На підставі кримінально-правової характеристики контрабанди наркотиків можна дійти висновків, що цей злочин має на меті отримання надприбутків. З огляду на зазначене, доцільно схарактеризувати поняття наркобізнесу як передумову розповсюдження наркотиків у Європі. Наркобізнес містить такі елементи:

- фінансове забезпечення процесу обігу наркотиків;
- забезпечення сировиною для виготовлення наркотиків (незаконне вирощування та культивування наркорослин, незаконне виготовлення й виробництво речовин, що використовують під час перероблення природної наркоміської сировини або які є хімічною основою для подальшого безпосереднього виробництва (виготовлення) наркотиків, тобто прекурсорів);
- виробництво (виготовлення) наркотичних засобів і транспортування в інші регіони, країни з метою збуту;
- транспортування (використання транспортних засобів залізниці, морських суден, літаків, поштових перевезень, наркокур'єрів) наркомісної сировини та прекурсорів до місць виробництва (виготовлення) наркотиків;
- реалізація оптових партій наркотичних засобів і розповсюдження в роздрібній мережі;
- маркетинг незаконно виготовлених наркотиків, тобто дії, спрямовані на прогнозування витрат й одержання прибутків від нелегальної діяльності;
- «відмивання» прибутків, отриманих від незаконного обігу наркотиків, тобто дії, спрямовані на легалізацію отриманих коштів, з метою продовження незаконного обігу наркотичних засобів.

Отже, незаконний наркобізнес – це дії окремих осіб (злочинців і злочинних угруповань), пов'язані з незаконним культивуванням наркорослин, незаконним виробництвом (виготовленням), транспортуванням, реалізацією, маркетингом наркотичних засобів, а також легалізацією коштів, отриманих від цієї протиправної діяльності, з метою отримання надприбутків (Нукуфорчук, 2010, р. 125).

Деякі вчені визначають, що контрабанда є самостійним видом тіньової економічної діяльності, оскільки механізм формування тіньових прибутків (надприбутків) під час контрабанди є специфічним, що зумовлено транснаціональним характером цієї діяльності (Palamarchuk, 2017, р. 174).

До 90-х років минулого століття територію нашої держави використовували злочинці лише для транзиту партій героїну, кокаїну, гашишу та інших наркотиків, вироблених у країнах «золотого трикутника» та «золотого півмісяця», а також

Афганістану й Пакистану. Нині в умовах формування вільних ринкових відносин міжнародні наркоугруповання прагнуть використовувати зручне геополітичне розташування України для прокладання нових маршрутів (наркотрафіків).

Злочинні шляхи транспортування наркотичних засобів пролягають майже через усі суміжні з Україною держави.

Основними країнами постачання контрабандних наркотиків є: Польща, Угорщина, Молдова, Німеччина, Голландія, Панама, Колумбія.

У контексті дослідження слід акцентувати увагу на звіті Бюро міжнародного контролю за наркотиками США за 2018 рік стосовно України, у якому зауважено, що хоча Україна і не є великою країною-виробником наркотиків, вона розташована на декількох важливих маршрутах незаконного постачання наркотиків у Західну Європу, що робить її вразливою для транзиту наркотиків. Унаслідок наявності численних портів у Чорному й Азовському морях, великих річкових маршрутів, «пористості» північних і східних кордонів Україна стає привабливим маршрутом для наркоторговців ринку заборонених наркотиків Європейського Союзу. Героїн перевозять через територію України, попередньо з Афганістану пройшовши шлях через Росію, Кавказ і Туреччину. Південноамериканський кокаїн переміщують через українські морські порти й аеропорти для внутрішнього використання та подальшого транзиту в країни ЄС. Також ідеться про те, що вживання синтетичних наркотиків і психотропних речовин, передусім симуляторів амфетамінного ряду, останніми роками в Україні стрімко зростає ("International Narcotics", 2018, р. 279). Таким чином, кількість наркотиків, що «осідає» в Україні внаслідок транзиту, щороку збільшується.

На нашу думку, контрабанді наркотиків між Україною та Європою сприяють міграційні процеси (міжнародна трудова міграція), що відбуваються в державі та світі (Hots, 2018). Так, згідно з даними Державної служби статистики України, унаслідок подій на Сході країни та фінансової кризи міграційне скорочення населення 2017 року становило 11 997 осіб (2014 року – 22 592 особи) ("Demografichna ta sotsialna statystyka", 2019). У процесі обміну досвідом з практичними працівниками оперативних підрозділів стало відомо, що значну кількість осіб, що виїжджають за кордон на заробітки, становлять безробітні, які вживають наркотичні засоби, і, навіть перебуваючи за кордоном, продовжують їх уживати. Певний відсоток з них згодом входить до організованих злочинних угруповань, що займаються наркобізнесом і здійснюють контрабанду наркотиків.

Одним із факторів, які позначаються на наркоситуації та оперативній обстановці в Україні, є зростання обсягів контрабандних постачань син-

тетичних наркотичних засобів, насамперед стимуляторів амфетамінного ряду, з країн Західної Європи, зокрема з Польщі. Ця держава є одним зі світових лідерів з виробництва таких психотропів і межує з Україною. Останніми роками саме до Польщі на заробітки виїжджають українці (серед них і наркомани). Тому очевидно, що потік контрабандних наркотиків із цієї країни також посилиться. Розглянемо рівень наркотизації населення Польщі на підставі статистичних даних, розміщених на сайті Європейського центру моніторингу наркотиків і наркотичної залежності ("Poland country", 2018).

1. Уживання наркотиків молодими людьми віком 15–34 роки:

- канабіс – 9,8 % (чоловіки – 15,4 %, жінки – 3,7 %);
- інші наркотики: екстезі – 0,9 %, амфетамін – 0,4 %, кокаїн – 0,4 %.

2. Споживачі опіоїдів, що становлять високу групу ризику, – 14 664 осіб.

3. Особи, які проходили лікування: канабіс – 30 %, амфетамін – 28 % (найвищий показник серед європейських країн), кокаїн – 2 %, героїн – 13 %, інші – 27 %.

4. Клієнти опіоїдної замісної терапії – 2564 осіб.

5. Роздано шприці через спеціальні програми – 53 028 штук.

6. Померли від передозування – близько 250–300 осіб на рік (починаючи з 2006 року).

7. Зафіксовано 31 008 порушень законодавства про наркотики.

8. Топ-5 вилучених наркотиків:

- канабіс трав'яний;
- амфетамін;
- кокаїн;
- екстезі;
- смола канабісу.

Статистичні дані засвідчують, що в Польщі найпоширенішими є наркотики, що завезені контрабандним шляхом (кокаїн, деякі сорти конопель). Кокаїн транспортують до Польщі через українські морські порти й аеропорти з Південної Америки. З Польщі до України потрапляють такі види наркотику, як амфетамін та екстезі (MDMA).

Організовані злочинні групи, що вчиняють на території Європи злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотиків, мають складну розгалужену структуру. До вчинення цих злочинів залучають фахівців з різних сфер діяльності, наприклад: висококваліфікованих слюсарів, теслярів – до обладнання спеціальних сховищ для наркотичних засобів з метою імпортування їх через державні кордони; фахівців з міжнародних перевезень і митних брокерів – для вибору оптимального маршруту перевезень та вантажу-прикриття; психологів – для вербування наркокур'єрів; юри-

стів – для ухилення від кримінальної відповідальності; фізиків і хіміків – для виготовлення наркотичних засобів. Дрібні партії наркотиків контрабандою транспортують переважно в природних порожнинах тіла людини й особистому багажі пасажирів. Перевезення в такий спосіб застосовують злочинні групи з міжрегіональними та міжнародними зв'язками; перевізники-кур'єри (жаргонна назва «мули») перед тим, як проходити митний і прикордонний контроль, ковтають або ховають у порожнинах тіла запаюні упаковки (капсули) з наркотичними засобами. Попри те, що цей спосіб перевезення постійно вдосконалюють (виготовлення дрібних за розміром контейнерів, які «невидимі» для рентгенівських променів), рентгенівські знімки черевної порожнини є доволі ефективним засобом виявлення наркотиків і можуть мати доказове значення (Nykyforchuk, 2004, р. 108–111). Поширеними є пересилання в незаконний спосіб наркотичних засобів міжнародними поштовими відправленнями через мережу Інтернет (Afonin, Osipov, & Prusak 2017, р. 135).

Виразною є тенденція до зниження конкуренції та налагодження співпраці між організованими злочинними групами (Karpenko, 2013, р. 23).

Дослідження дає підстави стверджувати, що кримінальні форми наркобізнесу постійно трансформуються. Дедалі активніше діють організовані, добре законспіровані злочинні групи, провідну роль у яких відіграють вихідці з країн Центральної та Середньої Азії. Використовуючи міжнародні зв'язки, реєструючи спільні іноземні фірми, ці особи організовують стійкі злочинні наркоугруповання, активні учасники яких мають нелегальне становище (Nykyforchuk, 2010, р. 126).

Отже, злочинну діяльність, пов'язану з незаконним обігом наркотиків, проводять лише добре організовані злочинні угруповання з міжрегіональними (міжнародними) зв'язками, для яких наркобізнес є єдиним або головним видом злочинного промислу. Цим угрупованням властиві такі ознаки:

- високий рівень організованості, що передбачає сувору дисципліну, ієрархію, чіткий розподіл ролей (заготівники, виготовлювачі, перевізники й розповсюджувачі, охорона). Нових членів приймають лише після перевірки виконання ними доручень. Злочинну діяльність угруповання контролює організатор за допомогою силових блоків;

- володіння прийомом контррозвідувальної діяльності. Злочини вони вчиняють виключно конспіративно, групою, водночас, кожний співучасник знає лише того, з ким безпосередньо контактує;

- висока мобільність, наявність вогнепальної зброї, засобів зв'язку;

- відокремленість від діяльності інших злочинних груп, міжрегіональний (міжнародний) розподіл сфер злочинної діяльності, пов'язаної з наркобізнесом.

Наукова новизна

Наукова новизна статті полягає в тому, що вперше в Україні досліджено проблему контрабанди наркотиків через її кордони як передумову поширення наркобізнесу в Європі. Сформульовано теоретичні положення та практичні рекомендації для правоохоронних органів з протидії наркобізнесу, зокрема контрабанді наркотиків через територію України.

Висновки

Реалії сьогодення ставлять перед правоохоронними органами України та інших держав складні питання, пов'язані з необхідністю розв'язання проблеми контрабанди наркотиків. Протидію наркобізнесу слід здійснювати комплексно, ураховуючи останні зміни в геополітичному просторі Європи, законодавстві всіх країн, а також усі обставини в міжнародному злочинному середовищі. З огляду на зазначене, можна запропонувати шляхи оптимізації діяльності правоохоронних органів у цьому напрямі.

1. Удосконалення міжнародного законодавства, що регулює протидію контрабанді, з урахуванням нових обставин (нових видів наркотиків і маршрутів їх транспортування).

2. Покращення взаємодії між правоохоронними органами України й інших країн (укладення

нових двосторонніх договорів про співробітництво в контексті реалій сьогодення).

3. Забезпечення правоохоронних органів, що задіяні в протидії контрабанді, новітніми засобами техніки (наприклад, Міністерство внутрішніх справ України 2019 року подає до Кабінету Міністрів України проект з виробництва спільно з французькою компанією близько 20 катерів для посилення охорони морських кордонів країни) (*Ministerstvo vnutrishnikh sprav*, 2019).

4. Обмін досвідом між відомствами як усередині країни, так і поза її межами (проведення офіційних зустрічей керівників, конференцій, спільних навчань).

5. Оптимізування систем пропуску через державний кордон і посилення митного контролю в аеропортах та морських портах України.

6. Підвищення якості оперативного супроводження у справах про контрабанду наркотиків та/або вчинення злочинів організованими наркогрупуваннями, зокрема акцентування уваги на відпрацюванні затриманих за вчинення контрабанди наркотиків осіб органами Національної поліції та Служби безпеки України з метою викриття «контрабандних схем» і вилучення нових партій наркотиків.

REFERENCES

- Afonin, D.N., Osipov, D.I., & Prusak, E.I. (2017). Kontrabanda narkoticheskikh sredstv, peresyalaemykh v mejdunarodnykh pochtovykh otpravlenijah [Smuggling of narcotic drugs sent by international mail]. *Journal of International Economic Affairs*, 7(1), 135. doi: <https://doi.org/10.18334/eo.7.1.37389> [in Russian].
- Demografichna ta sotsialna statystyka naselennia ta mihratsiia [Demographic and social statistics of the population and migration]. Sait "Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy", Site "State Statistics Service of Ukraine". www.ukrstat.gov.ua. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
- Hots, A.A. (2018). Mizhnarodna trudova mihratsiia ukrainciv v umovakh voiennoho konfliktu na skhodi krainy [International labor migration of Ukrainians in the context of a military conflict in the eastern part of the country]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh "Ghrani", Scientific and theoretical almanac "Grani"*, 21(3), 6-11. doi: <https://doi.org/10.18334/eo.7.1.37389> [in Ukrainian].
- International Narcotics Control Strategy Report. (2018). *Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs*, 1, 279. doi: <https://doi.org/10.18356/3d146968-en>.
- Karpenko, Ye.M. (2013). Zapobihannia nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv mizhnarodnymi pravookhoronnymy orhanizatsiiami (na materialakh Interpolu ta Yevropolu) Ch-498 [Prevention of Illicit Trafficking in Narcotic Drugs by International Law Enforcement Organizations (on Interpol and Europol Materials) Ch-498]. Kyiv [in Ukrainian].
- Krychun, Yu.A. (2018). Analysis of the foreign criminal legislation on the responsibility of drug smuggling. *Naukovyi Visnyk Dnipropetrovskoo Derzhavnoho Universytetu Vnutrishnikh Sprav, Scientific Bulletin of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs*, 4(4), 188-195. doi: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2017-4-188-195>.
- Nykyforchuk, D.Y. (2004). Deiaki aspekty vyavlennia kontrabandnoho nadkhodzhennia narkotyktiv do Ukrainy [Some aspects of smuggling drug trafficking in Ukraine]. *Problemy rozkryttia zlochyniv shchodo nezakonnogo obihu narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rehovyn ta prekursoriv, Problems of disclosure of crimes against illicit trafficking in narcotic drugs, psychotropic substances and precursors: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference* (pp. 108-111). Donetsk: Donetsk. yuryd. in-t MVS Ukrainy [in Ukrainian].
- Nykyforchuk, D.Y. (2010). Teoretychni ta orhanizatsiino-taktychni zasady protydii nezakonnomu obihu narkotychnykh zasobiv operatyvnymy pidrozdilamy militsii Ukrainy [Theoretical, organizational and tactical principles of counteracting illicit drug trafficking by operational units of the police of Ukraine]. *Doctor's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
- Palamarchuk, G.V. (2017). Smuggling in criminological and also criminal and legal dimensions. *Scientific Herald of Sivershchyna*, 2(2), 174-179. doi: <https://doi.org/10.32755/sjlaw.2017.02.174>.
- Poland country drug report 2018. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*. Retrieved from http://www.emcdda.europa.eu/countries/drug-reports/2018/poland_en.

- Sait "Ministerstvo vnutrishnikh sprav Ukrainy" [Site "Ministry of Internal Affairs of Ukraine"]. *old.mvs.gov.ua*. Retrieved from http://old.mvs.gov.ua/ua/news/14461_Policiya_likvidovala_mizhnarodnu_grupu_narkotorgovciv_ta_viluchila_narkotiki_na_30_milyoniv_griven_FOTO.htm [in Ukrainian].
- Sait "Natsionalna politsiia Ukrainy" [Site "National Police of Ukraine"]. *www.npu.gov.ua*. Retrieved from <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/dpn.html> [in Ukrainian].
- Sait "Sluzhba bezpeky Ukrainy" [Site "Security Service of Ukraine"]. *ssu.gov.ua*. Retrieved from <https://ssu.gov.ua/ua/news/1/category/1/view/5873#.AobSW0yW.dpbs> [in Ukrainian].
- Savchenko, A.V., & Striltsiv, O.M. (2014). *Kryminalno-pravova protydiia nezakonnomu obihu narkotyktiv: mizhnarodni ta socialni standarty* [Criminal Law Against Illicit Drug Trafficking: International and Social Standards]. Kyiv: NAVS [in Ukrainian].
- Soroka, S.O. (2012). *Kontrabanda narkotychnykh zasobiv: problemy protydii* [Narcotics Contraband: Problems of Counteraction]. Lviv: Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav [in Ukrainian].
- Statystychni dani za 2017 rik [Statistics for 2017]. Sait "Tsentr medychnoi statystyky MOZ Ukrainy", Site "Center of medical statistics of the Ministry of Health of Ukraine". *medstat.gov.ua*. Retrieved from <http://medstat.gov.ua/ukr/statdan.html> [in Ukrainian].
- Zhyvytsia, D., & Kazeka, V. (2017). Psykhichni i psykhotychni rozlady ta efektyvnist VAART u vil-infikovanykh spozhyvachiv iniektsiinykh narkotyktiv [Mental and psychotic disorders and efficacy of WART in HIV infected injecting drug users]. *Infektsiini khvoroby, Infectious diseases*, 4. doi: <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2016.4.7210> [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Афонин Д. Н., Осипов Д. И., Прусак Э. И. Контрабанда наркотических средств, пересылаемых в международных почтовых отправлениях. *Journal of International Economic Affairs*. 2017. № 7 (1). С. 135. doi: <https://doi.org/10.18334/eo.7.1.37389>.
- Демографічна та соціальна статистика населення та міграція. *Державна служба статистики України* : [сайт]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
- Гоц А. А. Міжнародна трудова міграція українців в умовах воєнного конфлікту на сході країни. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2018. № 21 (3). С. 6–11. doi: <https://doi.org/10.15421/10.15421/17183>.
- International Narcotics Control Strategy Report. *Bureau for International Narcotics and Law Enforcement Affairs*. 2018. Vol. 1. P. 279. doi: <https://doi.org/10.18356/3d146968-en>.
- Карпенко Є. М. Запобігання незаконному обігу наркотичних засобів міжнародними правоохоронними організаціями (на матеріалах Інтерполу та Європолу) Ч-498 : монографія. Київ, 2013. 212 с.
- Krychun, Yu. A. Analysis of the foreign criminal legislation on the responsibility of drug smuggling. *Naukovyi Visnyk Dnipropetrovskoho Derzhavnoho Universytetu Vnutrishnikh Sprav*. 2018. № 4 (4). С. 188–195. doi: <https://doi.org/10.31733/2078-3566-2017-4-188-195>.
- Никифорчук Д. Й. Деякі аспекти виявлення контрабандного надходження наркотиків до України. *Проблеми розкриття злочинів щодо незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. Донецьк : Донецьк. юрид. ін-т МВС України, 2004. С. 108–111.
- Никифорчук Д. Й. Теоретичні та організаційно-тактичні засади протидії незаконному обігу наркотичних засобів оперативними підрозділами міліції України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2010. 437 с.
- Palamarchuk, G. V. Smuggling in criminological and also criminal and legal dimensions. *Scientific Herald of Sivershchyna*. 2017. No. 2 (2). P. 174–179. (Series «Law»). doi: <https://doi.org/10.32755/sjlaw.2017.02.174>.
- Poland country drug report 2018. *European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction*. URL: http://www.emcdda.europa.eu/countries/drug-reports/2018/poland_en.
- Міністерство внутрішніх справ України : [сайт]. URL: http://old.mvs.gov.ua/ua/news/14461_Policiya_likvidovala_mizhnarodnu_grupu_narkotorgovciv_ta_viluchila_narkotiki_na_30_milyoniv_griven_FOTO.htm.
- Національна поліція України : [сайт]. URL: <https://www.npu.gov.ua/about/struktura/struktura/dpn.html>.
- Служба безпеки України : [сайт]. URL: <https://ssu.gov.ua/ua/news/1/category/1/view/5873#.AobSW0yW.dpbs>.
- Савченко А. В., Стрільців О. М. Кримінально-правова протидія незаконному обігу наркотиків: міжнародні та соціальні стандарти : посібник. Київ : НАВС, 2014. 146 с.
- Сорока С. О. Контрабанда наркотичних засобів: проблеми протидії : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 228 с.
- Статистичні дані за 2017 рік. *Центр медичної статистики МОЗ України* : [сайт]. URL: <http://medstat.gov.ua/ukr/statdan.html>.
- Живиця Д., Казека В. Психічні і психотичні розлади та ефективність ВААПТ у віл-інфікованих споживачів ін'єкційних наркотиків. *Інфекційні хвороби*. 2017. № 4. doi: <https://doi.org/10.11603/1681-2727.2016.4.7210>.

Стаття надійшла до редколегії 20.12.2018

Nykyforchuk D. – Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Operative and Searching Activity of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9041-6197>

Transit of Drug Through the Territory of Ukraine as a Prerequisite the Spread of Drug Trafficking in Europe

*The **purpose**: to describe some aspects of drug smuggling through the territory of Ukraine as a prerequisite for the spread of drug business in Europe and measures to counter law enforcement. According to the goal, the following **tasks** are solved in the work: describe the state of narcosis in Ukraine; To determine, what drugs are saturated with the market in Ukraine through international channels; to find out the peculiarities of the interaction between the National Police and the Security Service of Ukraine in counter acting drugs muggling; to provide a criminal law description of Article 305 of the Criminal Code of Ukraine—smuggling of narcotic drugs, psychotropic substances, their analogues or precursors or counterfeit medicines; To consider the dynamics of the disclosure of organized drug groups in Ukraine for 2018; to define the concept of a drug business and highlight its elements; describe the conditions conducive to drugs muggling through Ukraine; to describe the state of narcotization of the population of Poland as a powerful producer of psychotropic drugs in the world, with which Ukraine has close relations, a common border and where Ukrainians are massively deprived of their wages; to propose ways to optimize the activities of protesters in this direction. Attention is focused on the types of hard drugs with which the market for such products in Ukraine is saturated through international channels. Statistical data reflecting the problem of drugs and examples of practical activities of law enforcement agencies, seizures of large quantities of smuggled drugs in Ukraine were brought. The focus is on the powers of the Department of Counteracting Drug-Related Crime of the National Police of Ukraine, with the Security Service of Ukraine in this direction. The criminal law characteristic of Article 305 of the Criminal Code of Ukraine is given. Analyzed the dynamics of countering criminal gangs who commit crimes related to drugs in 2018. The definition of the drug business is formulated and its elements are highlighted. The main ways of transportation of narcotic drugs through Ukraine to Europe are indicated. Attention is paid to the description of methods and means of transporting drugs across the state border. Attention is focused on the state of anesthesia of the population in a country like Poland, which is one of the main producers of psychotropic drugs and with which Ukraine has an adjacent border. Attention is drawn to the problem of migration of the population in Ukraine, especially on the departure of Ukrainians to work in Europe, which contributes to drug smuggling. The characteristic features inherent in organized criminal groups that commit crimes related to international drug trafficking are considered. The **methodological basis** of the article is a dialectical approach to the analysis of the situation in Ukraine and beyond. The methods of formal logic are used in this work: analysis, synthesis, induction, deduction, analogy, abstraction. And also the statistical and system-structural methods and the forecasting method. The **scientific novelty** of the article is that for the first time in Ukraine drug trafficking through its borders has been investigated as a precondition for the spread of drug trafficking in Europe. The theoretical positions and practical recommendations for law enforcement bodies on counteraction to narcobusiness, in particular drug smuggling through the territory of Ukraine, are formulated. The **conclusions** noted that when countering the drug business and smuggling in particular, it is necessary to constantly take into account changes in legislation and possess operational information about the criminal environment. The ways of optimization of activity in this direction are proposed.*

Keywords: smuggling; drugs; drug trafficking; transportation; courier; National Police of Ukraine; Security Service of Ukraine; organized criminal group; statistics; migration.